

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 246 บัญญัติให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และมาตรา 251 ได้บัญญัติให้มีหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เป็นอิสระ คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) โดยให้มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ที่ผ่านมามีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2542 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เพื่อรองรับภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นับจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาครบ 12 ปี สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการสรรหาแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมด 3 ชุดด้วยกัน ได้แก่

ชุดที่ 1 มีนายโอกาส อรุณินท์ เป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2542-2547

ชุดที่ 2 มีพลตำรวจเอก วุฑฒิชัย ศรีรัตนวุฑฒิ เป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2547-2548 และ

ชุดที่ 3 มีนายปานเทพ กล้านณรงค์ราญ เป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

ภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ประกอบไปด้วยภารกิจหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต และภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

อนึ่ง แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555) กำหนดวิสัยทัศน์องค์กรว่า “เป็นองค์กรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ได้รับการยอมรับ เชื่อมั่น และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม” โดยประกอบไปด้วยพันธกิจหลัก 3 ประการ ได้แก่

(1) ปลุกจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) พัฒนากลไกการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) พัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

นอกจากนี้ ในเอกสารผลงานด้านการป้องกันการทุจริต : เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 พบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดกลยุทธ์แผนหลักสำหรับการป้องกันการทุจริต คือ การสร้างศรัทธา หามิตร และปลูกจิตสำนึก ซึ่งได้ยึดถือปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

การสร้างศรัทธา หามิตร และปลูกจิตสำนึก จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ต้องอาศัยเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งเครื่องมือที่ว่านี้ก็คือเครื่องมือทางการสื่อสารที่บริบทโดยรวมมุ่งเป้าสำเร็จที่การสร้างความสำเร็จคือศรัทธาระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับประชาชน และส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ตลอดจนเสริมสร้างกระบวนการยอมรับและก่อให้เกิดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนอันพึงประสงค์ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความพอเพียง และระเบียบวินัย เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์เหล่านี้จะเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นปัจจัยผลักดันให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยประสบความสำเร็จ เพราะถือเป็นแก้ไขที่ต้นเหตุ

เครื่องมือการสื่อสารข้างต้น หมายถึง สื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่เกิดจากกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในที่นี้ "ผู้ส่งสาร" หมายถึง คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. และ "ผู้รับสาร" หมายถึง ประชาชนชาวไทยทุกคน ทั้งนี้ กระบวนการสื่อสารของทั้งสองกลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในสังคมไทยมีทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และไม่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน โดยทำการสื่อสารผ่านสื่อและช่องทางการสื่อสารที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ผลิตหรือสร้างขึ้นเอง หรืออาจจะเป็นสื่อมวลชนที่มีอยู่ในสังคมแล้ว อย่างไรก็ตาม กระบวนการสื่อสารนี้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบทุกหน่วยที่สัมพันธ์และสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบภายใต้การวางแผนที่ดี

แนวทางข้างต้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้กำหนดโครงสร้างภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีหน่วยงานระดับสำนัก ดูแล รับผิดชอบ และดำเนินการตามมตินโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต ดังนี้

(1) ปี พ.ศ. 2542-2551 หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริต 1 สำนักป้องกันการทุจริต 2 และศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (ศอ.ปปช.)

(2) ปี พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย) หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม และสำนักจริยธรรมและคุณธรรม

แม้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตทั้งในอดีตและปัจจุบันข้างต้นจะมีบางหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ อันเป็นการป้องกันในลักษณะการศึกษามาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม แต่ทว่าส่วนใหญ่ของหน่วยงานของภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตมีขอบข่ายหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาและการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ดังนั้น ภาพรวมความสอดคล้องข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า “การสื่อสารเป็นเครื่องมือหลักในการบรรลุเป้าประสงค์ของการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน”

จากรายงานผลการดำเนินการป้องกันการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้ง 2 ฉบับ (ฉบับแรก : ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 และฉบับที่ 2 : ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549) พบว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ผลิตและเผยแพร่สื่อ ตลอดจนจัดกิจกรรมรณรงค์ที่หลากหลายผ่านสื่อ เช่น ผลิตสื่อสปรอตวิทยุกระจายเสียง สปรอตวิทยุโทรทัศน์ จุลสาร “สุจริต” ไปสเตอร์ แผ่นพับ ปฏิทิน อุปกรณ์เครื่องเขียน สติกเกอร์ ซีดีเพลง หนังสือการ์ตูน เว็บไซต์ กิจกรรมประกวดการพูด กิจกรรมประกวดโปสเตอร์ กิจกรรมประกวดคำขวัญ กิจกรรมประกวดเรียงความ กิจกรรมประกวดบทความ สัมมนาบุคลากรทางการศึกษา เสวนาเวทีชาวบ้าน คอนเสิร์ต การเดินรณรงค์ ค่ายเยาวชน และเสวนาสื่อมวลชน เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาร่วม 12 ปี นับตั้งแต่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. มีการดำเนินการด้านการป้องกันการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่บางข้อมูลที่ใช้เป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยกลับผันผวนกับการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีต

จากรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2543-2551 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าสถิติการร้องเรียนเกี่ยวกับคดีทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยมิได้ลดลง แต่กลับเพิ่มปริมาณมากขึ้นในแต่ละปี แม้ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นในปริมาณที่ไม่มากนักในแต่ละปี แต่สัดส่วนการเพิ่มมิได้ลดลงหรือแสดงแนวโน้มของการลดปัญหาการร้องเรียนคดีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันเลย รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 : สถิติการรับเรื่องร้องเรียนและดำเนินการเกี่ยวกับคดีทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย

พ.ศ. 2543-2551

หน่วย : เรื่อง

การดำเนินการ	ปีงบประมาณ								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
รับเรื่องค้างดำเนินการ	*2,084	2,759	3,839	4,975	5,954	7,147	11,578	11,591	5,166
รับเรื่องเข้ามาใหม่	3,873	2,179	2,338	2,120	2,291	2,043	789	2,723	3,107
ดำเนินการแล้วเสร็จ	1,275	1,099	1,201	1,261	1,098	**0	776	9,148	2,226
คงเหลือระหว่างดำเนินการ	2,598	3,839	4,975	5,780	7,147	9,190	11,589	5,166	6,047

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2543-2551 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

หมายเหตุ : 1. *เป็นเรื่องที่ได้รับโอนจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(คณะกรรมการ ป.ป.ป.)

2. **ปี พ.ศ. 2548 ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้เรื่องดำเนินการแล้วเสร็จไม่มี

นอกจากนี้ ในมุมมองระดับสากลเกี่ยวกับระดับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย มีการกล่าวถึงในหัวข้อ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ในรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติ ประจำปี พ.ศ. 2547 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (2548: 1561) ว่า "ในปัจจุบันระดับของการทุจริตของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากผลการจัดลำดับความโปร่งใสขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประจำปี 2549 ปรากฏว่า ประเทศไทยได้รับคะแนนความโปร่งใส 3.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 เป็นลำดับที่ 63 จาก 163 ประเทศ และจากผลการจัดลำดับซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ระดับการทุจริตของไทยก็อยู่ในระดับสูงมาโดยตลอด โดยเริ่มจากคะแนนความโปร่งใส 2.79 ในปี พ.ศ. 2538 และค่อย ๆ ยกระดับมาเรื่อย ๆ จนถึงคะแนน 3.80 ในปี พ.ศ. 2548 ก่อนที่จะลดลงในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งนับว่ามีการพัฒนาขึ้นเพียงเล็กน้อยในระยะเวลา 12 ปี..." รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 : ดรรชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2538-2553

ปี พ.ศ.	คะแนน	จำนวนแหล่งข้อมูล	อันดับ	จำนวนประเทศ
2538	2.79	7	34	41
2539	3.33	10	37	54
2540	3.06	6	39	52
2541	3.00	11	61	85
2542	3.20	12	68	98
2543	3.20	11	60	90
2544	3.20	12	61	91
2545	3.20	11	64	102
2546	3.30	13	70	133
2547	3.60	14	64	146
2548	3.80	13	59	159
2549	3.60	9	63	163
2550	3.30	9	84	179
2551	3.50	9	80	180
2552	3.40	9	84	180
2553	3.50	9	78	178

ที่มา : วิเคราะห์ข้อมูลจาก <http://www.transparency.org/> อ้างใน <http://www.transparency-thailand.org/>

จากข้อมูลข้างต้นทั้งสถิติการรับเรื่องร้องเรียนและการดำเนินการด้านคดีทุจริตคอร์รัปชันของสำนักงาน ป.ป.ช. ประกอบตัวเลขดรรชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติประกาศเผยแพร่ นับเป็นข้อมูลทางสถิติที่น่าสนใจและเป็นคำถามว่า แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น เดินมาถูกทางหรือไม่ อย่างไร และเพราะอะไร

อย่างไรก็ตาม อีกมุมมองหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เมื่อมีการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ประชาชนจึงเกิดความตระหนักและรับรู้ในปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนต้องการมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในเรื่องดังกล่าว จึงส่งผลให้สถิติการร้องเรียนเพิ่มขึ้น แต่ทว่ามุมมองนี้ก็ยังไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติเผยแพร่ข้อเท็จจริงว่า ประเทศไทยมีภาพลักษณ์คอร์รัปชันในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และในแต่ละปีระดับดังกล่าวก็มิได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเท่าที่ควร

ประเด็นคำถามนี้นับว่ามีความน่าสนใจอย่างยิ่ง และนับเป็นประเด็นจุดประกายความสนใจของผู้วิจัยที่ศึกษาว่า เครื่องมือที่ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตนั้น มีสถานภาพอย่างไร สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยในอนาคตว่า ควรจะมีทิศทางและแนวทางอย่างไร อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติบ้านเมืองได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.
- (2) เพื่อศึกษาความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ปัญหานำการวิจัย

“การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีสถานภาพเป็นอย่างไร ในระหว่างปีพุทธศักราช 2542-2553 และมีความสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่อย่างไร”

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

(1) ขอบเขตด้านสื่อ

ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษาศถานภาพสื่อเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งอาจจะปรากฏในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม หรือสื่ออินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ กำหนดขอบเขตสื่อดังกล่าวว่าต้องเป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปีปฏิทิน 2542-2553

(2) ขอบเขตด้านบุคคล

บุคคลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้วางนโยบาย (Policy Maker) กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ จำนวน 17 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 11 คน, กลุ่มผู้วางนโยบาย จำนวน 2 คน, กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ จำนวน 4 คน ทั้งนี้ในการศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ให้ข้อมูลตอบปัญหานำการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” เป็นการนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) เพื่อใช้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิเคราะห์นั้นเท่านั้น ได้แก่

- (1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.)
- (2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)
- (3) นโยบายด้านการป้องกันการทุจริต
- (4) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- (5) สถานภาพสื่อรณรงค์
- (6) ความสอดคล้อง

(1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) หมายถึง องค์การภาครัฐ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีก 8 คน ทั้งนี้ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา หรือได้รับการแต่งตั้งตามบทบัญญัติสูงสุดทางกฎหมายที่ใช้ปกครองประเทศในขณะนั้น มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การกิจด้านการป้องกันการทุจริต การกิจด้านการปราบปรามการทุจริต และการกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีฝ่ายปฏิบัติการ อันได้แก่สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ดำเนินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ อนึ่ง ครั้งแรกของการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกิดขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2542 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก และนับจนถึงปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย) มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดรวม 3 ชุดด้วยกัน

(2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) หมายถึง ส่วนราชการที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และถือเป็นฝ่ายธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่นำนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปสู่การปฏิบัติ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ดำเนินการจนถึงปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย) นับเป็นเวลาร่วม 12 ปี

(3) นโยบายด้านการป้องกันการทุจริต หมายถึง แนวทางปฏิบัติหลักและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือการกระทำที่ผิดเป็นหลักในการป้องกันการทุจริต อาจกำหนดออกมาในรูปแบบของแผนยุทธศาสตร์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ มติการประชุม หนังสือสั่งการ คำสั่ง หรือการพูดในที่สาธารณะของผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ผู้ที่มีหน้าที่นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ หรือเรียกว่า "ฝ่ายปฏิบัติการ" คือ ข้าราชการ ลูกจ้าง และบุคลากรสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช.

(4) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต หมายถึง สื่อที่ผลิตและเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายอันเป็นมวลชนจำนวนมากในสังคม มีการกำหนดช่วงระยะเวลาการสื่อสารที่ชัดเจน มีเป้าหมายในการสร้างความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมให้มีพฤติกรรมเชิงบวก เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักพอเพียง มีความรับผิดชอบต่อสังคม และคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยช่วยลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ณ ที่นี้ สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอาจปรากฏในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม สื่อกลางแจ้ง หรือสื่ออินเทอร์เน็ต ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงปี พ.ศ. 2542-2553

(5) สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ หมายถึง ลักษณะเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ กลยุทธ์การสื่อสาร ช่องทางการสื่อสาร และการวิจัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบเชิงกระบวนการของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ทั้งนี้ นิยามของคำว่า “สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์” มีดังนี้

(5.1) เป้าหมาย หมายถึง แนวทางหรือแนวโน้มที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ทำการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล หรืออาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมก็ได้ แต่ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องส่งผลต่อการลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม

(5.2) วัตถุประสงค์ หมายถึง ผลจากการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ที่คาดหวังว่าจะสามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมได้

(5.3) กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง กลุ่มผู้รับสารที่เป็นประชาชนในสังคม มีลักษณะเป็นมวลชนขนาดใหญ่ มีประสบการณ์ การรับรู้ ทักษะคิดคำนึง และระบบสังคมที่แตกต่างกัน

(5.4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ หมายถึง ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาหรือประสบการณ์ ซึ่งใช้กำหนดแนวทางในการสื่อสารรณรงค์ต่อการทุจริต ทั้งนี้ อาจเป็นข้อมูลระดับพื้นฐาน หรือข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย หรือข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการศึกษาวิจัย

(5.5) ช่องทางการสื่อสาร หมายถึง แนวทางหรือรูปแบบการสื่อสารรณรงค์ต่อการทุจริตคอร์รัปชันผ่านช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ โดยหลักการเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของช่องทางการสื่อสารกับพฤติกรรมของคนในสังคม ฐานะและเวลาในการเผยแพร่ ลักษณะสารที่จะนำเสนอ และการออกแบบสารที่จะใช้ในการสื่อสารรณรงค์

(5.6) กลยุทธ์การสื่อสาร หมายถึง แนวทางหลักที่จะนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของนโยบายคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ตลอดจนสถานการณ์และความคุ้มค่าต่าง ๆ เช่น อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. งบประมาณค่าใช้จ่ายหรือระบบราชการ เป็นต้น

(5.7) การวิจัย หมายถึง ระเบียบวิธีการศึกษาเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นการศึกษาก่อนการรณรงค์ หรือการศึกษาระหว่างที่การรณรงค์ดำเนินการอยู่ หรือการศึกษาหลังการรณรงค์สิ้นสุดหรือจบลง

(6) ความสอดคล้อง หมายถึง ความเหมือนพ้อง ความใกล้เคียงสอดประสานรับกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ขัดกัน และมีลักษณะสัมพันธ์ระหว่างนโยบายที่กำหนดและผลผลิตจากการกำหนดนโยบาย โดยผู้กำหนดนโยบายของสำนักงาน ป.ป.ช. คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับผลผลิตจากการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต คือ เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารรณรงค์ต่อการทุจริต ซึ่งได้แก่ สื่อรณรงค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) เป็นประโยชน์และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสื่อรณรงค์ต่อการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพ

(2) ได้ข้อเสนอแนะเชิงทิศทางและแนวทางสำหรับการใช้สื่อรณรงค์ต่อการทุจริตที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(3) ก่อให้เกิดการพัฒนากลยุทธ์การใช้สื่อรณรงค์ต่อการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(4) เป็นการเสริมบทบาทนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(5) เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาการสื่อสารรณรงค์ต่อการทุจริต